

**“Par palīdzību bārenim un bez vecāku gādības palikušajam
bērnam pēc pilngadības sasniegšanas Aizkraukles novadā”**

Aizkraukles novada domes

2023.gada 21.septembra saistošo noteikumu Nr.2023/

“Par palīdzību bārenim un bez vecāku gādības palikušajam
bērnam pēc pilngadības sasniegšanas Aizkraukles novadā”

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums	1.1. saistošo noteikumu izdošanas mērķis – ko pašvaldība vēlas sasniegt ar saistošajiem noteikumiem, kādi būs ieguvumi”: Saistošo noteikumu mērķis ir noteikt sociālās garantijas bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās, nosakot, ka atsevišķu pabalstu apmēri nevar būt zemāki par noteiktu atvietoējuma apmēru no Centrālās statistikas pārvaldes publicētās aktuālās minimālo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju mēnesī (turpmāk – ienākumu mediāna). 1.2. problēmas raksturojums, kuras risināšanai nepieciešami saistošie noteikumi: Pilngadību sasniedzis bērns atrodas īpaši neaizsargātā situācijā, jo nereti no ārpusģimenes aprūpes nākušajiem bērniem ir mazāks sociāli labvēlīgo kontaktu loks, zemākas prasmes risināt dažāda veida sarežģītumus un zemāks izglītības līmenis. Pāreja uz patstāvīgo dzīvi ir krasa, no vecuma īpatnību skata punkta nesaudzīga. Ārpusģimenes aprūpes beigu posms bērniem nereti dublējas ar izglītības pakāpes maiņu, kā arī 18 gadu vecuma sasniegšana var norādīt uz juridisko, bet ne psiholoģiskā brieduma gatavību. Finansiālais nodrošinājums pilngadību sasniegušajiem bērniem ir nepietiekams, kas var veicināt nepieciešamību pārtraukt mācību ieguves procesu, lai nodrošinātu ikdienas pamatvajadzības. Ilgtermiņā zems izglītības līmenis samazina iespēju iegūt labi atmaksātu darbu un veicina risku nonākt nelabvēlīgā finansiālā situācijā. Kā sekas varbūt dažāda veida sociāli nelabvēlīgi notikumi, kas iekļaus personu sociālā riska grupā, pakļaujot to nabadzības, sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam. 1.3. pastāvošais tiesiskais regulējums, tā būtības skaidrojums un pastāvošā tiesiskā regulējuma nepilnību raksturojums: Noteikumi izstrādāti, pamatojoties uz 2023.gada 27.jūnijā pieņemtajiem grozījumiem Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.57 “Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” (turpmāk – MK noteikumi Nr.857). Šobrīd esošā Aizkraukles novada pašvaldības domes 2021.gada 21.oktobra saistošos noteikumu Nr.2021/14 “Par palīdzību bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam pēc pilngadības sasniegšanas Aizkraukles novadā” redakcija nav atbilstoša aktuālajai MK noteikumu Nr.857 redakcijai, līdz ar to nepieciešams izstrādāt jaunu
---	--

	noteikumu redakciju. Pārskatīt esošos saistošos noteikumus nosaka arī Pašvaldību likuma pārejas noteikumu 6.punkts. 1.4. ja norādītās problēmas risināšanai nav tiesiskā regulējuma, tad skaidro, kādas sekas rada tiesiskā regulējuma neesamība: Ņemot vērā Administratīvā procesa likumā noteikto tiesību aktu hierarhiju, pašvaldību saistošie noteikumi, kuros noteiktie kritēriji sociālo garantiju izmaksai bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam pēc pilngadības sasniegšanas neatbilst MK noteikumu Nr.857 grozījumu nosacījumiem, pašvaldībai ir jāpiemēro augstākstāvoša normatīvā akta nosacījumi vai arī pašvaldība saistošajos noteikumos var paredzēt labvēlīgākus nosacījumus attiecībā uz izmaksājamo pabalstu apmēru. 1.5. Iespējamo alternatīvu, kas neparedz tiesiskā regulējuma izstrādi, raksturojums, to ieviešanas trūkumi un priekšrocības: Piemērot MK noteikumu Nr.857 aktuālo redakciju, kas rada neskaidrības par konkrētiem pašvaldības piemērojamajiem pabalstu apmēriem.																		
2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu	2.1. saistošo noteikumu īstenošanas fiskālās ietekmes prognoze uz pašvaldības budžetu, iekļaujot attiecīgus aprēķinus: <table><tr><th>Pabalsts</th><th>Aprēķins</th><th>EUR</th></tr><tr><td>Vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai</td><td>11 cilv. * 251 EUR</td><td>2 761</td></tr><tr><td>Vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei</td><td>11 cilv. * 1065 EUR</td><td>11 715</td></tr><tr><td>Pabalsts ikmēneša izdevumiem</td><td>37 cilv. * 125 EUR * 12 mēn.</td><td>55 500</td></tr><tr><td>Mājokļa pabalsts</td><td>11 cilv. * 60 EUR * 12 mēn.</td><td>7 920</td></tr><tr><td colspan="2">Izdevumi 2023.gadā (plāns):</td><td>77 896</td></tr></table> 2.1.1. samazina vai palielina ieņēmumu daļu: Pašvaldības ieņēmumu daļa nemainās. 2.1.2. samazina vai palielina izdevumu daļu: Ņemot vērā, ka izdevumu plāns ir indikatīvs un var mainīties atbilstoši pieprasījumam, var secināt, ka pašvaldības izdevumu daļa būtiski nemainās, izdevumi apstiprināti ar Aizkraukles novada domes 2023.gada 2.marta saistošajiem noteikumiem Nr.2023/3 “Par Aizkraukles novada pašvaldības budžetu 2023.gadam”. 2.1.3. ietekme uz citām pozīcijām budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļā (piemēram, vai, lai īstenotu saistošos noteikumus, jāsamazina finansējums citām pozīcijām): Izdevumi neietekmē citas pašvaldības budžeta pozīcijas. Izdevumi apstiprināti ar Aizkraukles novada domes 2023.gada 2.marta saistošajiem noteikumiem Nr.2023/3 “Par Aizkraukles novada pašvaldības budžetu 2023.gadam”.	Pabalsts	Aprēķins	EUR	Vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai	11 cilv. * 251 EUR	2 761	Vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei	11 cilv. * 1065 EUR	11 715	Pabalsts ikmēneša izdevumiem	37 cilv. * 125 EUR * 12 mēn.	55 500	Mājokļa pabalsts	11 cilv. * 60 EUR * 12 mēn.	7 920	Izdevumi 2023.gadā (plāns):		77 896
Pabalsts	Aprēķins	EUR																	
Vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai	11 cilv. * 251 EUR	2 761																	
Vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei	11 cilv. * 1065 EUR	11 715																	
Pabalsts ikmēneša izdevumiem	37 cilv. * 125 EUR * 12 mēn.	55 500																	
Mājokļa pabalsts	11 cilv. * 60 EUR * 12 mēn.	7 920																	
Izdevumi 2023.gadā (plāns):		77 896																	

	2.2. informācija par nepieciešamajiem resursiem sakarā ar jaunu institūciju vai darba vietu veidošanu, esošo institūciju kompetences paplašināšanu, lai nodrošinātu saistošo noteikumu izpildi (saistībā ar 5., 6.sadaļu). Jaunu darba vietu veidošanu saistošie noteikumi neparedz.
3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci	3.1. sociālā ietekme – ietekme uz cilvēku dzīvesveidu, kultūru, labsajūtu, sabiedrību kopumā, kā arī ietekme uz konkrētām sabiedrības grupām, tai skaitā sociālās atstumtības riskam pakļautajām sabiedrības grupām, personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām un tiesībām, uz dzimumu līdztiesību: Saistošie noteikumi attiecas tieši, pozitīvu ietekmi uz bērniem, kuri ir viena no grupām, kuru ienākumi ir zemāki par minimālā ienākuma līmeni vairāk nekā iedzīvotājiem kopumā. Saistošie noteikumi veicinās finansiāli labvēlīgāku stāvokli, samazinot nevienlīdzību, nabadzības un sociālās atstumtības risku bērniem bāreņiem, sasniedzot pilngadību. 3.2. ietekme uz vidi – ar saistošo noteikumu īstenošanu izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, zemes dzīles, ūdeni, gaisu, klimatu, ainavu, kultūras un dabas mantojumu, iespējamā pakļautība avāriju vai katastrofu riskiem un visu minēto jomu mijiedarbība: Nav attiecināms. 3.3. ietekme uz iedzīvotāju veselību, iekļaujot informāciju par to, vai saistošie noteikumi: 3.3.1. ietekmēs (piemēram, uzlabos, atjaunos, pasliktinās) vai neietekmēs cilvēku veselību”: Nav attiecināms. 3.3.2. nodrošinās vienlīdzīgas tiesības un iespējas veselības jomā: Nav attiecināms. 3.3.3. radīs jaunas tiesības vai uzliks jaunus pienākumus veselības jomā: Nav attiecināms. 3.4. ietekme uz uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā: Nav attiecināms. 3.5. ietekme uz konkurenci: Nav attiecināms.
4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām	4.1. institūcija, kurā privātpersona var vērsties saistošo noteikumu piemērošanā: Lai saņemtu saistošajos noteikumos minētos sociālās palīdzības pabalstus, personai ir jāvērsas Aizkraukles novada Sociālajā dienestā (teritoriālajās vienībās un attālinātajos klientu pieņemšanas punktos Aizkraukles novada pagastu pakalpojumu centros). 4.2. galvenie procedūras posmi un privātpersonām veicamās darbības, ko paredz saistošo noteikumu projekts, tai skaitā akcentē, kā piedāvātais regulējums maina līdzšinējo kārtību: Lai saņemtu saistošajos noteikumos minētos sociālos palīdzības pabalstus, personai jāievēro procedūras posmi, kuri ir noteikti

	Ministru kabineta noteikumos Nr.857 2.punktā. Saistošie noteikumi nemaina līdzšinējo kārtību. 4.3. paredzētās administratīvo procedūru izmaksas: 4.3.1. saimnieciskās darbības veicējiem: Nav paredzētas. 4.3.2. fiziskajām personām: Nav paredzētas. 4.3.3. nevalstiskā sektora organizācijām: Nav paredzētas. 4.3.4. budžeta finansētām institūcijām: Nav paredzētas.
5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem	5.1. pašvaldību funkcijas, kuru izpildei tiek izstrādāti šie saistošie noteikumi: Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4.panta 9.daļu pašvaldību autonomā funkcija ir nodrošināt iedzīvotājiem atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.pantu pašvaldībai, kuras teritorijā ir deklarētā personas dzīvesvieta, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 43.pantu, izbeidzoties aizbildnībai, beidzoties bērna aprūpei audžuģimenē vai bērnu aprūpes iestādē, pašvaldība atbilstoši likumam "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" nodrošina bāreni vai bērnu, kurš bija atstāts bez vecāku gādības, ar dzīvojamo platību un saskaņā ar Ministru kabineta noteiktajām sociālajām garantijām sniedz citu palīdzību arī pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas. 5.2. Pašvaldības cilvēkresursi, kas tiks iesaistīti saistošo noteikumu īstenošanā (tostarp, vai tiks uzlikti jauni pienākumi vai uzdevumi esošajiem darbiniekiem, veidotas jaunas darba vietas u.tml.): Lai īstenotu saistošajos noteikumos paredzēto, Pašvaldība ir izveidojusi iestādi Aizkraukles novada Sociālais dienests, kura organizē sociālo darbu, nodrošina sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un administrēšanu un ir atbildīga par valsts deleģēto funkciju pašvaldībai sociālās aizsardzības jomā izpildi. Sociālās palīdzības pabalstu administrēšanu nodrošina Sociālās palīdzības nodaļa. Saistošo noteikumu īstenošanā iesaistīta Aizkraukles novada pašvaldības Administrācijas Finanšu un grāmatvedības nodaļa, kas veic sociālās palīdzības pabalstu izmaksu un Juridiskā nodaļa, kas sniedz konsultatīvu atbalstu saistošo noteikumu piemērošanā. Saistošie noteikumi neparedz uzlikt jaunus pienākumus vai uzdevumus esošajiem darbiniekiem, kā arī neparedz izveidot jaunas darba vietas.
6. Informācija par izpildes nodrošināšanu	6.1. saistošo noteikumu izpildē iesaistītās institūcijas, tai skaitā, vai paredzēta jaunu institūciju izveide, esošo likvidācija vai reorganizācija: Saistošo noteikumu izpildi nodrošina Aizkraukles novada Sociālais dienests un Aizkraukles novada pašvaldības Administrācija. Jaunu

	institūciju izveidi, esošo likvidāciju vai reorganizāciju saistošie noteikumi neparedz. 6.2. izpildes nodrošināšanai nepieciešamie resursi un to pamatotība (nedublējot 2.sadaļā norādīto): Nemot vērā, ka sociālās palīdzības pabalstu administrēšanu nepieciešams veikt Aizkraukles novada administratīvajā teritorijā un sociālās palīdzības pabalstu izmaksai nepieciešams veikt sociālo darbu ar personu, nepieciešami vismaz 13 sociālā darba speciālisti un 1 speciālists, kas koordinē darbu ar mērķagrupu, lai nodrošinātu sociālā darba speciālistu pieejamību visā novada teritorijā.
7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana	7.1. vai saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai: Saistošie noteikumi nodrošina mazaizsargāto un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju (bērnu bāreņu) pamatvajadzību nodrošināšanu un uzturēšanu, līdz ar to secināms, ka saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanai un paredz tikai to, kas vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai. Noteikumi veicinās finansiāli labvēlīgāku stāvokli un samazinās nevienlīdzību bērniem bāreņiem, sasniedzot pilngadību. 7.2. samērīguma tests: 7.2.1. vai pašvaldības izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai: Pašvaldība nodrošina Ministru kabineta noteikumos Nr.875 noteikto kārtību mērķa sasniegšanai. 7.2.2. vai nav saudzējošāku līdzekļu leģitīmā mērķa sasniegšanai: Pašvaldība var noteikt citus pabalstu apmērus (labvēlīgākus pabalsta saņēmējam) 7.2.3. vai pašvaldības rīcība ir atbilstoša: Pašvaldības rīcība, izstrādājot saistošos noteikumus, ir samērīga atbilstoši pašvaldības finansiālajām iespējām.
8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām	8.1. sabiedrības pārstāvji (tostarp biedrības, nodibinājumi, apvienības u.tml.), ar kuriem notikušas konsultācijas saistošo noteikumu izstrādes procesā: Sabiedrības pārstāvji nav iesaistīti konsultācijās saistošo noteikumu izstrādes procesā. 8.2. izmantotais sabiedrības līdzdalības veids (lai atspoguļotu, kā pašvaldība ir centusies sasniegt mērķgrupu, kā arī noskaidrot pēc iespējas plašākas sabiedrības viedokli): Saskaņā ar Pašvaldību likuma 46.panta trešo daļu saistošo noteikumu projekts un tam pievienotais paskaidrojuma raksts no 2023.gada 31.jūlija līdz 2023.gada 14.augustam publicēts pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē www.aizkraukle.lv sabiedrības viedokļa noskaidrošanai. Sabiedrības priekšlikumi un iebildumi par saistošo noteikumu projektu nav saņemti.

Sēdes vadītājs,
domes priekšsēdētājs

L.Līdums